

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

«» 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Спеціальність 053 «Психологія»

Розробник програми:

Лисенкова І.П.

В.о. завідувача кафедри психології

Лисенкова І.П.

Гарант освітньої програми

Лисенкова І.П.

Директор медичного інституту

Грищенко Г.В.

Директор ННІПО

Норд Г.Л.

В.о. начальника НМВ

Калініченко В.І.

Миколаїв – 2019 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Психологія вищої школи	
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	053 Психологія	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Психологія	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	VI	
Навчальний рік	2019-2020	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	11	16, 17
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредитів / 180 годин	
Структура курсу: – лекції – групові заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30 год	10 год
	30 год	10 год
	120 год	160 год
Відсоток аудиторного навантаження	33 %	11 %
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	екзамен	

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психологія вищої школи» є нормативним документом Чорноморського національного університету імені Петра Могили, який розроблено кафедрою психології на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрантів відповідно до навчального плану.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до освітньо-професійної програми, зміст навчального матеріалу дисципліни «Психологія вищої школи», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів. Курс психології вищої школи є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку.

Мета курсу – розкрити закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та специфіку науково-педагогічної діяльності викладача, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності магістрантів, їх готовності до кваліфікованого професійно-педагогічного спілкування зі студентами.

Завдання курсу:

- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психологічні передумови підвищення якості вищої освіти;
- опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формування професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;
- сприяння професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування.

Внаслідок опрацювання змісту навчальної дисципліни «Психологія вищої школи» магістранти повинні знати:

- предмет, основні категорії, принципи та методи психології вищої школи як науки;
- загальні психологічні характеристики студентського віку та студентської групи;
- зміст і механізми професійного становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою;
- психологічні особливості взаємодії викладача зі студентами;
- психологічні аспекти особистості та діяльності викладача вищої школи.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Під час семінарських занять, індивідуальної науково-дослідної та самостійної роботи магістранти набувають уміння та навички:

- здійснювати психологічний аналіз ефективності навчально-виховного процесу в умовах вищої школи;
- використовувати теоретичні знання та практичні навички із психології вищої школи для аналізу й діагностики сформованості власних професійно спрямованих якостей;
- укладати та проводити базове психологічного дослідження в умовах навчально-виховного процесу ВНЗ;
- диференціювати прояви типових та індивідуальних психологічних особливостей студентів як суб'єктів педагогічної взаємодії у вищій школі.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Знання основних термінів й понять нейролінгвістичного програмування.

ФК13 Здатність встановлювати емпатичний і довірчий контакт, здійснювати підтримку інших людей та володіти навичками аналізу своєї діяльності й умінням застосовувати методи емоційної та когнітивної регуляції (для оптимізації) власної діяльності і психічного стану.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та сформулювати теоретичні висновки.

ПР13. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

2. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські тощо)	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Психологічна характеристика студентства.				
1.	Психологія вищої школи як наука	2	2	8
2.	Психологічна характеристика студентського віку	2	2	8
3.	Професійне становлення особистості студента	2	2	8
4.	Психологічний аналіз учіння студента	2	2	8
5.	Успішність навчально-професійної діяльності студентів як предмет психологічного аналізу	2	2	8
6.	Психологія студентської групи	2	2	8
Змістовий модуль 2. Психологія особистості викладача вищої школи.				
7.	Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи	2	2	8
8.	Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача	2	2	8

9.	Психологія виховання студентської молоді	2	2	8
10.	Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи	2	2	8
Змістовий модуль 3. Психологія діяльності викладача вищої школи.				
11.	Викладач як суб'єкт психолого-педагогічної діяльності	2	2	8
12.	Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами	2	2	8
13.	Психологічні особливості педагогічного спілкування	2	2	8
14.	Врахування емоційного інтелекту в професійній діяльності викладача	2	2	8
15.	Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВЗО	2	2	8
Всього за курсом		30	30	120

Заочна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські тощо)	Самостійна робота
1.	Психологія вищої школи як наука	2	2	32
2.	Професійне становлення особистості студента	2	2	32
3.	Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача	2	2	32
4.	Психологічні особливості педагогічного спілкування	2	2	32
5.	Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВЗО	2	2	32
Всього за курсом		10	10	160

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1.	<p>Тема 1. Психологія вищої школи як наука.</p> <p>1) Передумови виникнення психології вищої школи як окремої галузі психологічного знання (Б.Г. Ананьєв, В.О. Сластьонін, Н.В. Кузьміна, С.Д. Смирнов, Л.А. Кандибович та ін.).</p> <p>2) Принципи та функції психології вищої школи.</p> <p>3) Проблематика та завдання психології вищої школи.</p> <p>4) Психологія людиноцентризму у вищій школі.</p> <p>5) Методологія як вчення про пізнання та перетворення навколишньої дійсності. Класифікація методів дослідження.</p>
2.	<p>Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку.</p> <p>1) Адаптація студента-першокурсника до навчання у вищій школі.</p> <p>2) Основні особистісні новоутворення в студентському віці.</p>

	<p>3) Вікові кризи в студентському віці (криза 17 років та криза входження в дорослість): оглядова характеристика.</p> <p>4) Динаміка розвитку психічних станів, пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери у студентському віці.</p> <p>5) Перспективи індивідуального розвитку студента.</p>
3.	<p>Тема 3. Професійне становлення особистості студента.</p> <p>1) Відмінності між студентами як предмет навчально-виховного впливу.</p> <p>2) Психолого-педагогічні типології студентів.</p> <p>3) Критерії моральної вихованості. Комплекс цінностей студентської молоді.</p>
4.	<p>Тема 4. Психологічний аналіз учіння студента.</p> <p>1) Психологічні передумови та показники успішності навчально-професійної діяльності студентів.</p> <p>2) Типові детермінанти та шляхи усунення неуспішності навчання студентів.</p> <p>3) Організація самостійної навчально-професійної діяльності студентів.</p>
5.	<p>Тема 5. Успішність навчально-професійної діяльності студентів як предмет психологічного аналізу.</p> <p>1) Типи, форми і методи навчання у вузі.</p> <p>2) Теорії розвивального навчання (Л.С. Виготський, В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін та ін.) як організаційна основа управління.</p> <p>3) Методи організації розвивального навчання.</p> <p>4) Моделі навчання (інформаційна, операціональна, розвивальна).</p>
6.	<p>Тема 6. Психологія студентської групи.</p> <p>1) Формування групи, групові норми.</p> <p>2) Утворення «команди» (колективу).</p> <p>3) Групова динаміка. Кооперація, конформізм, конкуренція.</p>
7.	<p>Тема 7. Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи.</p> <p>1) Мотиваційне питання сучасної персонології.</p> <p>2) Персонолог у контексті мотиваційного питання.</p> <p>3) Мотиваційні механізми особистісної поведінки.</p>
8.	<p>Тема 8. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача.</p> <p>1) Поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача, його показники та механізми формування.</p> <p>2) Типологія сучасних викладачів.</p> <p>3) Педагогічна творчість як феномен професіоналізму викладача.</p>
9.	<p>Тема 9. Психологія виховання студентської молоді.</p> <p>1) Критерії моральної вихованості. Комплекс цінностей студентської молоді.</p> <p>2) Стадії розвитку студентської групи.</p> <p>3) Функції групи.</p> <p>4) Механізми взаєморозуміння у студентській групі.</p>
10.	<p>Тема 10. Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи.</p> <p>1) Загальна характеристика питання управління навчальним процесом у вищому закладі освіти.</p> <p>2) Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи.</p>
11.	<p>Тема 11. Викладач як суб'єкт психолого-педагогічної діяльності.</p> <p>1) Структура педагогічних здібностей.</p> <p>2) Професійна готовність до педагогічної діяльності (особливості саморегуляції психічних процесів, емоційно-особистісна саморегуляція).</p> <p>3) Професійні деформації (вигорання, перевантаження, втома). Бар'єри професійно-</p>

	педагогічного спілкування. 4) Стили професійної взаємодії викладача зі студентами. 5) Психолого-педагогічні типології викладачів.
12.	Тема 12. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. 1) Загальна характеристика педагогічної взаємодії викладача зі студентами. 2) Психологічні аспекти педагогічної взаємодії викладача зі студентами. 3) Психологічні стилі взаємодії викладача зі студентами.
13.	Тема 13. Психологічні особливості педагогічного спілкування. 1) Параметри спілкування. 2) Види і рівні спілкування. 3) Механізми спілкування. 4) Спілкування без конфліктів.
14.	Тема 14. Врахування емоційного інтелекту в професійній діяльності викладача. 1) Поняття «емоції», «почуття», «емоційний інтелект». 2) Особливості врахування емоційного інтелекту в професійній діяльності. 3) Емоційний інтелект викладача ЗВО.
15.	Тема 15. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВЗО. 1) Феномен конфлікту між викладачем і студентом. 2) Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту уВНЗ. 3) Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.

План лекцій (заочна форма навчання):

№	Тема заняття / план
1.	Тема 1. Психологія вищої школи як наука. 1) Передумови виникнення психології вищої школи як окремої галузі психологічного знання (Б.Г. Ананьєв, В.О. Сластьонін, Н.В. Кузьміна, С.Д. Смирнов. Л.А. Кандибович та ін.). 2) Принципи та функції психології вищої школи. 3) Проблематика та завдання психології вищої школи. 4) Психологія людиноцентризму у вищій школі. 5) Методологія як вчення про пізнання та перетворення навколишньої дійсності. Класифікація методів дослідження.
2.	Тема 2. Професійне становлення особистості студента. 1) Відмінності між студентами як предмет навчально-виховного впливу. 2) Психолого-педагогічні типології студентів. 3) Критерії моральної вихованості. Комплекс цінностей студентської молоді.
3.	Тема 3. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача. 1) Поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача, його показники та механізми формування. 2) Типологія сучасних викладачів. 3) Педагогічна творчість як феномен професіоналізму викладача.
4.	Тема 4. Психологічні особливості педагогічного спілкування. 1) Параметри спілкування. 2) Види і рівні спілкування. 3) Механізми спілкування. 4) Спілкування без конфліктів.
5.	Тема 5. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВЗО. 1) Феномен конфлікту між викладачем і студентом.

- 2) Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту уВНЗ.
3) Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.

3.2. План групових занять

№	Тема заняття / план
1.	<p>Тема 1. Психологія вищої школи як наука.</p> <p>1) Передумови виникнення психології вищої школи як окремої галузі психологічного знання (Б.Г. Ананьєв, В.О. Сластьонін, Н.В. Кузьміна, С.Д. Смирнов. Л.А. Кандилович та ін.).</p> <p>2) Принципи та функції психології вищої школи.</p> <p>3) Проблематика та завдання психології вищої школи.</p> <p>4) Психологія людиноцентризму у вищій школі.</p> <p>5) Методологія як вчення про пізнання та перетворення навколишньої дійсності. Класифікація методів дослідження.</p>
2.	<p>Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку.</p> <p>1) Адаптація студента-першокурсника до навчання у вищій школі.</p> <p>2) Основні особистісні новоутворення в студентському віці.</p> <p>3) Вікові кризи в студентському віці (криза 17 років та криза входження в дорослість): оглядова характеристика.</p> <p>4) Динаміка розвитку психічних станів, пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери у студентському віці.</p> <p>5) Перспективи індивідуального розвитку студента.</p>
3.	<p>Тема 3. Професійне становлення особистості студента.</p> <p>1) Відмінності між студентами як предмет навчально-виховного впливу.</p> <p>2) Психолого-педагогічні типології студентів.</p> <p>3) Критерії моральної вихованості. Комплекс цінностей студентської молоді.</p>
4.	<p>Тема 4. Психологічний аналіз учіння студента.</p> <p>1) Психологічні передумови та показники успішності навчально-професійної діяльності студентів.</p> <p>2) Типові детермінанти та шляхи усунення неуспішності навчання студентів.</p> <p>3) Організація самостійної навчально-професійної діяльності студентів.</p>
5.	<p>Тема 5. Успішність навчально-професійної діяльності студентів як предмет психологічного аналізу.</p> <p>1) Типи, форми і методи навчання у вузі.</p> <p>2) Теорії розвивального навчання (Л.С. Виготський, В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін та ін.) як організаційна основа управління.</p> <p>3) Методи організації розвивального навчання.</p> <p>4) Моделі навчання (інформаційна, операціональна, розвивальна).</p>
6.	<p>Тема 6. Психологія студентської групи.</p> <p>1) Формування групи, групові норми.</p> <p>2) Утворення «команди» (колективу).</p> <p>3) Групова динаміка. Кооперація, конформізм, конкуренція.</p>
7.	<p>Тема 7. Професіоналізм особистості та діяльності викладача вищої школи.</p> <p>1) Мотиваційне питання сучасної персонології.</p> <p>2) Персонолог у контексті мотиваційного питання.</p> <p>3) Мотиваційні механізми особистісної поведінки.</p>
8.	<p>Тема 8. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача.</p> <p>1) Поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача, його показники</p>

	та механізми формування. 2) Типологія сучасних викладачів. 3) Педагогічна творчість як феномен професіоналізму викладача.
9.	Тема 9. Психологія виховання студентської молоді. 1) Критерії моральної вихованості. Комплекс цінностей студентської молоді. 2) Стадії розвитку студентської групи. 3) Функції групи. 4) Механізми взаєморозуміння у студентській групі.
10.	Тема 10. Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи. 1) Загальна характеристика питання управління навчальним процесом у вищому закладі освіти. 2) Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи.
11.	Тема 11. Викладач як суб'єкт психолого-педагогічної діяльності. 1) Структура педагогічних здібностей. 2) Професійна готовність до педагогічної діяльності (особливості саморегуляції психічних процесів, емоційно-особистісна саморегуляція). 3) Професійні деформації (вигорання, перевантаження, втома). Бар'єри професійно-педагогічного спілкування. 4) Стили професійної взаємодії викладача зі студентами. 5) Психолого-педагогічні типології викладачів.
12.	Тема 12. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. 1) Загальна характеристика педагогічної взаємодії викладача зі студентами. 2) Психологічні аспекти педагогічної взаємодії викладача зі студентами. 3) Психологічні стилі взаємодії викладача зі студентами.
13.	Тема 13. Психологічні особливості педагогічного спілкування. 1) Параметри спілкування. 2) Види і рівні спілкування. 3) Механізми спілкування. 4) Спілкування без конфліктів.
14.	Тема 14. Врахування емоційного інтелекту в професійній діяльності викладача. 1) Поняття «емоції», «почуття», «емоційний інтелект». 2) Особливості врахування емоційного інтелекту в професійній діяльності. 3) Емоційний інтелект викладача ЗВО.
15.	Тема 15. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВЗО. 1) Феномен конфлікту між викладачем і студентом. 2) Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту уВНЗ. 3) Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.

План групових занять (заочна форма навчання)

№	Тема заняття / план
1.	Тема 1. Психологія вищої школи як наука. 1) Передумови виникнення психології вищої школи як окремої галузі психологічного знання (Б.Г. Ананьєв, В.О. Сластьонін, Н.В. Кузьміна, С.Д. Смирнов. Л.А. Кандилович та ін.). 2) Принципи та функції психології вищої школи. 3) Проблематика та завдання психології вищої школи. 4) Психологія людиноцентризму у вищій школі. 5) Методологія як вчення про пізнання та перетворення навколишньої дійсності.

	Класифікація методів дослідження.
2.	Тема 2. Професійне становлення особистості студента. 1) Відмінності між студентами як предмет навчально-виховного впливу. 2) Психолого-педагогічні типології студентів. 3) Критерії моральної вихованості. Комплекс цінностей студентської молоді.
3.	Тема 3. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача. 1) Поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача, його показники та механізми формування. 2) Типологія сучасних викладачів. 3) Педагогічна творчість як феномен професіоналізму викладача.
4.	Тема 4. Психологічні особливості педагогічного спілкування. 1) Параметри спілкування. 2) Види і рівні спілкування. 3) Механізми спілкування. 4) Спілкування без конфліктів.
5.	Тема 5. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у ВЗО. 1) Феномен конфлікту між викладачем і студентом. 2) Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту уВНЗ. 3) Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.

3.3. Завдання для самостійної роботи

Під час вивчення дисципліни студенти отримають бали за такі види робіт:

1. Відповіді на групових заняттях.
2. Підготовка презентації до одного з групових занять (за вибором студента)
3. Написання творчих завдань.

1. Відповіді на групових заняттях. Всього для студентів *денної форми*, навчальним планом передбачено 15 групових занять. Відповідь на кожному семінарі оцінюється максимум в 2 бали, в результаті працюючи плідно протягом семестру, студент має змогу отримати **30 балів**.

Для студентів *заочної форми* навчання максимальна кількість балів за відповіді на групових заняттях становить **30 (5*6) балів**.

2. Підготовка презентації до одного з групових занять (за вибором студента). Захист презентації передбачає презентацію повного змісту теми групового заняття у форматі Power Point. Захист здійснюється в усній формі на груповому занятті (10 хв.). Оцінюється повнота та наглядність презентації. За даний вид роботи студенти отримують до **20 балів**.

3. Написання творчих завдань включає в себе елемент лекційного, чи практичного заняття, чи робочої програми задля набуття професійних навичок майбутнього викладача. Творче завдання оцінюється за такими критеріями: 1) самостійність виконання (3 бали); 2) логічність і послідовність викладення матеріалу (3 бали); 3) використання довідкової літератури за останні 5 років (2 бали); 4) якість оформлення (2 бали). Таким чином, максимальна кількість балів для студентів складає до **10 балів**.

3.4. Забезпечення освітнього процесу

Освітній процес повністю забезпечується наявністю навчально-методичного комплексу дисципліни «Психологія вищої школи».

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

• Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

Для оцінки знань, умінь і навичок студентів при вивченні даного курсу використовуються наступні методи контролю: фронтальне опитування, письмове опитування, практичні заняття, модульні контрольні роботи, творчі завдання, реферати.

4. Підсумковий контроль

Питання до екзамену:

1. Передумови виникнення психології вищої школи як окремої галузі психологічного знання (Б.Г. Ананьєв, В.О. Сластьонін, Н.В. Кузьміна, С.Д. Смирнов, Л.А. Кандибович та ін.).
2. Основні категорії предмета психології вищої школи.
3. Психологія людиноцентризму у вищій школі.
4. Структура предмета психології вищої школи.
5. Принципи психології вищої школи.
6. Проблематика психології вищої школи.
7. Функції психології вищої школи.
8. Місце психології вищої школи в системі наукового знання (зв'язок психології вищої школи із філософією, історією, педагогікою).
9. Місце психології вищої школи в системі наукового знання (зв'язок психології вищої школи з педагогікою вищої школи).
10. Зв'язок психології вищої школи з галузями психологічного знання (віковою та педагогічною, диференційною, соціальною психологією, психологією праці, віковою фізіологією, педагогікою тощо).
11. Завдання психології вищої школи.
12. Психологія вищої школи і практика педагогічної діяльності.

13. Різноманітні перспективи реформування системи вищої освіти.
14. Методологія дослідження.
15. Метод дослідження. Класифікація методів дослідження.
16. Методика дослідження.
17. Етика наукового дослідження.
18. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи.
19. Вимоги до наукових робіт.
20. Теорія розвивального навчання (Л.С. Виготський, В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін) як організаційна основа управління.
21. Особливості формування наукових понять на навчальних заняттях.
22. Форми і методи навчання у вузі.
23. Теорії розвивального навчання (В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін) як організаційна основа управління.
24. Методи організації розвивального навчання.
25. Вимоги до організації самостійної роботи.
26. Педагогічний контроль і оцінка як функція процесу управління.
27. Студентство як соціально-психологічне явище.
28. Студент як суб'єкт навчально-професійної діяльності.
29. Адаптація студента-першокурсника до навчання у вищій школі.
30. Вікові кризи в студентському віці: дівчата (криза 17 років).
31. Вікові кризи в студентському віці: хлопці (криза 17 років).
32. Вікові кризи в студентському віці: дівчата (криза входження в дорослість, або криза 23 років).
33. Вікові кризи в студентському віці: юнаки (криза входження в дорослість, або криза 23 років).
34. Механізми та джерела соціалізації особистості.
35. Комбінований симптомокомплекс вікових ненормативних криз.
36. Реалії і стереотипи сучасного педагогічного повсякдення.
37. Основні особистісні новоутворення в студентському віці.
38. Динаміка розвитку психічних станів і пізнавальних психічних процесів у студентському віці.
39. Емоційно-вольові процеси в студентському віці.
40. Психолого-педагогічні типології студентів.
41. Критерії ефективного учіння.
42. Фази та чинники учіння.
43. Причини неуспішності та шляхи її подолання.
44. Перспективи індивідуального розвитку студента.
45. Рівні сформованості навчальної діяльності.
46. Відмінності між студентами як предмет навчально-виховного впливу.
47. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до педагогічної діяльності.
48. Психологія професійної мотивації студентів.
49. Типи навчання.
50. Конструювання навчального змісту навчальних дисциплін (у контексті лекційних, практичних занять тощо).

51. Моделі навчання (інформаційна, операціональна, розвивальна).
52. Теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін).
53. Педагогічна оцінка і контроль як функція управління.
54. Критерії моральної вихованості.
55. Засоби саморегуляції поведінки і діяльності студента.
56. Психологія навчальної роботи студента на лекційних і практичних заняттях.
57. Психологічні особливості виконання курсових, кваліфікаційних, дипломних робіт.
58. Комплекс цінностей сучасного виховання студентської молоді.
59. Перспективи індивідуального розвитку у вихованні.
60. Проблема самовиховання і саморозвитку викладачів, студентів, навчально-допоміжного персоналу.
61. Основні напрями реалізації виховних функцій у вищій школі.
62. Студентська група як реальність.
63. Стадії розвитку студентської групи.
64. Міжособистісні взаємини в студентській групі.
65. Механізми взаєморозуміння.
66. Особливості вивчення студентів у студентській групі (психолого-педагогічна характеристика групи).
67. Особливості вивчення студентів у студентській групі (соціально-психологічна характеристика групи).
68. Особливості вивчення студентів у студентській групі (психолого-педагогічна характеристика особистості студента).
69. Особливості вивчення студентів у студентській групі (соціально-психологічна характеристика особистості студента).
70. Викладач вищої в школи як найвища структурна одиниця в ієрархії педагогічного середовища.
71. Структура педагогічних здібностей.
72. Психологічний зміст освітньої програми студентів спеціальності 053 «Психологія».
73. Професійна компетентність і риторика.
74. Особливості саморегуляції психічних процесів (сприймання, пам'ять тощо).
75. Емоційно-особистісна саморегуляція викладача.
76. Професійні деформації (вигорання, перевантаження, втома).
77. Бар'єри професійно-педагогічного спілкування.
78. Професійний діалог.
79. Конфлікти у взаєминах.
80. Психологія прийняття педагогічних рішень.
81. Психолого-педагогічні типології викладачів.
82. Умови імпровізації в науково-педагогічній діяльності.
83. Стилi професійної взаємодії викладача зі студентами.
84. Професійна педагогічна етика вищої школи як соціально-психологічна реальність.
85. Психологічна готовність викладачів і студентів до педагогічної праці.
86. Розвиток професійної ідентичності.

87. Вимоги студентів до викладача.
88. Психогігієна праці викладачів студентів: шляхи і засоби управління психічними процесами і станами.
89. Психологія дистанційного у навчання у вищій школі.
90. Викладач як суб'єкт психолого-педагогічної діяльності.

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили
 Другий (магістерський) рівень вищої освіти
 Галузь знань: 05 – Соціальні та поведінкові науки
 Спеціальність - 053 «Психологія»
 Навчальна дисципліна – **ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Основні категорії предмета психології вищої школи (14 б.).
2. Психологія навчальної роботи студента на лекційних і практичних заняттях (13 б.).
3. Психологія дистанційного у навчання у вищій школі (13 б.).

Затверджено на засіданні кафедри психології Протокол № 2 від «23» вересня 2019 р.

В.о. завідувача кафедри психології

Лисенкова І.П.

Упорядник:

Лисенкова І.П.

5. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
ХІ семестр		
1	Відповіді на групових заняттях	30
2	Презентація до групового заняття	20
3	Творчі завдання	10
4	Екзамен	40
	Всього	100

Оцінювання знань студента під час заліку чи екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою, прийнятою у ЧНУ імені Петра Могили.

Оцінка «Відмінно» - **90-100 балів** ставиться за умов, якщо студент дав лаконічні і ґрунтовні відповіді на всі запропоновані йому питання. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість відповідних знань для

особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами.

Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших феноменів, співставлення різних наукових позицій, уміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка «Добре» - **75-89 балів** ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності висвітлюваних питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка «Задовільно» - **60-74 балів** виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання, або не відповів на деякі з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалів курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальність проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка «Незадовільно» - **21-60 балів** виставляється студенту в разі, коли кожне з питань висвітлено поверхнево, або не висвітленими залишаються більшість питань. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

6. Рекомендовані джерела інформації

6.1. Основні:

1. Закон України «Про вищу освіту».
2. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: Уч. пособ. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. –Мн.: Харвест, 2016. –416 с.
3. Машенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: Курс лекцій. – Кременчук, 2016. –272 с.
4. Подоляк Л.Г. Психология вищої школи: Підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2018. – 351 с.
5. Подоляк Л.Г. Психология вищої школи: Навчальний посібник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2016. – 320 с.
6. Подоляк Л.Г. Психология вищої школи. Практикум: Навчальний посібник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2017. – 336 с.

6.2. Додаткові:

1. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів / Л.А. Аврамчук // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 3. – С. 122-125.

2. Андреев А.Л. Культурное пространство студента / А.Л. Андреев // Педагогика. – 2013. – № 10. – С. 55-64.
3. Барабанова В.В. Представление студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения / В.В. Барабанова, М.Е. Зеленова // Психологическая наука и образование. – 2012. – № 2. – С. 28-41.
4. Берак О. Установка на развитие личности студента / О. Берак, А. Шibaев // Вестник высшей школы. – 2010. – № 10. – С. 23-28.
5. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2014. – Вип. 2. – С. 310-315.
6. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ, 2002. – 114 с.
7. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища освіта. – 2012. – № 6. – С. 18-22.
8. Варнавських К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2012. – № 4. – С. 109-115.
9. Весна М. Самоорганізація в студентській групі / М. Весна // Вестник высшей школы. – 2013. – № 2. – С. 29-33.
10. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2015. – № 7. – С. 65-70.
11. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2014. – № 2. – С. 82-85.
12. Жалдак Л. Управління гуртуванням студентської групи / Л. Жалдак // Освіта і управління. – 2009. – № 3. – С. 99-102.
13. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів: Монографія / І.В. Зайцева. – Ірпінь, 2010. – 191 с.
14. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2017. – № 3. – С. 42-48.
15. Исаева Т.Е. Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавателя / Т.Е. Исаева // Педагогика. – 2016. – № 9. – С. 55-60.
16. Лапкин М.М. Мотивация учебной деятельности и успешность обучения студентов вузов / М.М. Лапкин, Н.В. Яковлева // Психологический журнал. – 2016. – № 4. – 134-140.
17. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2013. – № 1-2. – С. 232-241.
18. Лузан П. Академічна група в контексті проблеми виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2012. – № 1. – Т. 5. – С. 151-156.